

ООН ТА УКРАЇНА: АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ

Робота Організації у 1945 році, коли світові лідери зібрались у Сан-Франциско, щоб підписати Статут Організації Об'єднаних Націй, – так народилась організація, що стала втіленням нової надії для світу, який щойно пережив жахіття Другої світової війни. Засновники нашої організації чітко розуміли, який саме світ вони хочуть залишити в минулому.

Україна є однією з країн-засновниць ООН – з 1945 по 1991 рік вона брала участь в роботі ООН як УРСР, а з моменту проголошення незалежності – як Україна. Після проголошення незалежності України участь у діяльності Організації Об'єднаних Націй було визначено одним з пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави. Організація Об'єднаних Націй в Україні співпрацює з урядом і народом України з метою розбудови культури гідності, завдяки розумінню та повазі до прав людини, для забезпечення миру та перетворень в Україні.

Статут ООН, який було підписано 26 квітня 1945 р., набрав чинності 24 жовтня 1945 р. Цей день щорічно відзначається як День Організації Об'єднаних Націй. Активну участь у розробці Статуту ООН взяли представники УРСР. Глава делегації УРСР на конференції у Сан-Франциско, міністр закордонних справ УРСР Д. Мануїльський головував у Першому комітеті, де були розроблені Преамбула та Глава 1 «Цілі та принципи» Статуту. СРСР в числі перших підписав Статут і увійшов в групу з 50 державами-засновницями ООН.

Генеральні секретарі ООН чотири рази відвідували Україну, станом на грудень 2015 року був перший візит після проголошення незалежності України. У липні 2017 року відбувся другий візит генсека до України з часів незалежності. З офіційними візитами у Києві перебували У Тан (1962 р.), Курт Вальдгайм (1981 р.), Перес де Куельяр (1987 р.), Бутрос Бутрос Галі (1993 р.), Антоніу Гутерреш (2017). Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш та Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, 2017.

Однак особливо активними були контакти за часів Леоніда Кучми. Протягом 1994–2001 рр. відбулося сім зустрічей

Президента України Л. Кучми з Генеральним секретарем ООН: у 1994 р. у Нью-Йорку, у 1995 р. у Відні, у 1996 р. у Москві, у 1997 р. у Давосі, під час 52-ї сесії ГА ООН у вересні та листопаді 1997 р., під час Вашингтонського Саміту країн-членів НАТО (квітень 1999 р.), а також під час Саміту тисячоліття ООН (вересень 2000 р.).

7 вересня 2000 р. з ініціативи Президента України відбулося засідання Ради Безпеки ООН на рівні глав держав та урядів (Саміт РБ ООН), присвячене обговоренню питання «Забезпечення ефективної ролі Ради Безпеки у підтриманні міжнародного миру та безпеки, особливо в Африці».

Наступник Кучми на посаді Президента Віктор Ющенко продовжив лінію співпраці з ООН, щоправда 24 вересня 2008 року генеральний секретар ООН Пан Гі Мун попросив Україну допомогти з ремонтом вертольотів, які використовуються в ході миротворчих операцій.

Основною темою у позиції України в ООН у період президентства

Петра Порошенка стала проблема окупації Росією українських територій на Донбасі та Криму. Зокрема цю тему під час свого виступу на Генеральній асамблеї ООН 27 вересня 2015 року підняв Петро Порошенко.

Україна тричі обиралася непостійним членом Ради Безпеки (1948–1949, 1984–1985, 2000–2001), 15 жовтня 2015 року вона вчетверте стала непостійним членом РБ ООН.

Одним з найбільш важливих підтверджень визнання авторитету і ролі нашої держави на міжнародній арені, послідовності та неупередженості її зовнішньої політики, відданості принципам демократії та верховенства права стало обрання України до складу непостійних членів Ради Безпеки ООН на період 2000–2001 рр. Вперше Україна, як незалежна держава, була членом органу, на який покладено головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки у світі. За час членства в Раді Безпеки Україна переконливо довела свою спроможність бути активним учасником її діяльності, здійснювати ефективний вплив на процес прийняття в РБ доленосних рішень та робити власний практичний внесок у їх реалізацію. Кульмінацією членства України в Раді Безпеки ООН стало її головування в цьому органі у березні 2001 р., коли РБ предметно розглянула ряд найбільш актуальних світових проблем, зокрема, кризові ситуації

на Балканах та на Близькому Сході.

У 2020 році Організація Об'єднаних Націй відзначає 75 років від дня підписання Статуту, і це відповідний момент для того, щоб задуматися про досягнутий нами прогрес і наше спільне майбутнє. Бачення і цінності, якими вони керувалися – і які були засновані на рівності, взаємній повазі і здійсненні міжнародного співробітництва, – допомогли нам уникнути третьої світової війни, яка мала б катастрофічні наслідки для життя на нашій планеті.

Протягом 75 років вона налагоджувала співпрацю з метою вирішення глобальних проблем і досягнення загального блага. Вона ввела в дію найважливіші норми і угоди, що закріплюють права людини і забезпечують їх захист, поставили амбітні цілі в галузі сталого розвитку та намітили шлях до відновлення рівноваги в наших відносинах з кліматом і природою. Мільярди людей звільнилися від ярма колоніалізму. Мільйони були позбавлені від злиднів.

Сьогодні Організація Об'єднаних Націй, завдяки щоденній і цілодобовій роботі по всьому світу, допомагає рятувати мільйони життів щороку. Жінки і чоловіки, що працюють в Організації Об'єднаних Націй, надають допомогу 80 мільйонам біженців та переміщених осіб і забезпечують умови для того, щоб понад 2 мільйони жінок і дівчат могли оговтатися від ускладнень, пов'язаних з вагітністю і пологами. Більше 40 політичних місій і операцій з підтримання миру, в яких задіяно 95 000 військовослужбовців, поліцейських і цивільних співробітників, роблять все можливе для досягнення та підтримання миру і захисту цивільних осіб. Допомога в проведенні виборів, яку ми надаємо, тепер щорічно охоплює 60 країн, а допомога жертвам тортур – 40 000 людей. Для захисту прав людини, інформування про порушення та притягнення винних до відповідальності щорічно організовується близько 7500 місій зі спостереження.

Проте цих зусиль виявляється недостатньо для того, щоб стримати хвилі страху, ненависті, нерівності, бідності та несправедливості. Крім того, на початку 2020 року на нас буквально підкосив мікроскопічний вірус: пандемія коронавірусної інфекції (COVID-19) стала важкими випробуванням для окремих людей, громад і суспільства в цілому, особливо сильно вдаривши по найбільш вразливим.

Пандемія показала, наскільки крихкий наш світ. Вона оголила проблеми, які ігнорувалися десятиліттями: слабкість систем охорони здоров'я, прогалини в соціальному захисті, структурну нерівність, погіршення стану навколишнього середовища і кліматичну кризу. Система Організації Об'єднаних Націй відреагувала швидко і комплексно: вона взяла на себе головну роль у прийнятті глобальних кроків у сфері охорони здоров'я, продовжує і розширює надання життєво необхідної гуманітарної допомоги, створює інструменти для оперативного реагування на соціально-економічні наслідки кризи і займається розробкою великої стратегічної програми дій з надання підтримки найбільш вразливим громадам і регіонам. Проте негативний вплив на досягнення основних цілей Статуту – миру, справедливості, прав людини і розвитку – виявився глибоким і, ймовірно, буде довготривалим.

Джерела:

1. Кулінич М. Постійне представництво України при ООН. *Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т.* / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. К. : Знання України, 2004. Т. 2. 812 с.
2. Коваль В. Декларація двадцяти шести держав 1942. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: Смолій В. (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наук. думка, 2004. Т. 2 : Г. Д. С. 314. 518 с.
3. «Think Again: The United Nations», Madeleine K. Albright, *Foreign Policy*, September / October, 2004.
4. Hans Köchler, Quo Vadis, United Nations?, in: *Law Review*, Polytechnic University of the Philippines, College of Law, May 2005 Online version.
5. An Insider's Guide to the UN, Linda Fasulo, Yale University Press (1 November 2003), 272 p.
6. United Nations: The First Fifty Years, Stanley Mesler, Atlantic Monthly Press (1 March 1997), hardcover, 416 p.
7. United Nations, *Divided World: The UN's Roles in International Relations* edited by Adam Roberts and Benedict Kingsbury, Oxford University Press; 2nd edition (1 January 1994), hardcover, 589 p.
8. A Guide to Delegate Preparation: A Model United Nations Handbook, edited by Scott A. Leslie, The United Nations Association of the United States of America, 2004 edition (October 2004), 296 p.
9. «U.S. At War — International.» Time Magazine XLV.19 7 May 1945: 25-28.

10. Международные организации системы ООН: Справочник / Сост. Титаренко А. А. — М.: Международные отношения, 1990.

Науковий керівник – к.філос.н., викладач Гольд О. Ф.